

Dansk C – hf-enkeltfag, august 2017

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Fagets kerne er dansk sprog og litteratur. Danskfaget beskæftiger sig med viden og kundskab om og undersøgelse af dansksprogede tekster i en national og global virkelighed. Gennem undersøgelse og produktion af dansksprogede tekster, med udgangspunkt i et udvidet tekstbegreb, er fokus på at forbinde sprog, kultur, historie, æstetik og kommunikation i en konkret virkelighed. Gennem tekstlæsningen bringes oplevelse, analyse og fortolkning i samspil. I den produktive dimension af faget udvikles kursistens udtryksfærdighed og formidlingsbevidsthed og arbejdet med tekstproduktion forbindes med undersøgelsen af tekster. Det er karakteristisk, at de tekstanalytiske aktiviteter indgår i et tæt samspil i både den receptive og den produktive dimension af faget.

1.2. Formål

Danskfaget tjener på en gang et dannelsesmæssigt og et studieforberedende formål. I et praksis- og anvendelsesorienteret arbejde med fiktive og ikke-fiktive tekster i forskellige medier, udvikles kursisternes evne til at anvende tekster i forskellige sammenhænge, deres kritisk-analytiske sans og perspektiv på verden og dem selv. Danskfaget bidrager til at udvide kursisternes dannelseshorizont, udvikle deres kreative og innovative evner til at undersøge virkelighedsnære problemstillinger og styrke deres evne til at håndtere og forholde sig kritisk til informationer. I arbejdet med kursisternes udtryksfærdighed i praksisnære sammenhænge udvikler kursisterne et sikkert sprogligt udtryk og formidlingsbevidsthed. Sikker udtryksfærdighed og kritisk-analytisk sans fremmer kursistens muligheder for som medborger at orientere sig og handle i et moderne, demokratisk, digitaliseret og globalt orienteret samfund.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Kursisterne skal kunne:

- kommunikere reflekteret og nuanceret i almene og professionsrettede situationer med brug af relevante tale-, lytte- og samtalestrategier i forhold til formål og situation
- diskutere, argumentere og kommunikere hensigtsmæssigt i samarbejde og samvær med andre og reflektere over samspillet mellem formål og forskellige former for kommunikation
- forklare og reflektere over sproglige normer i diverse kontekster indenfor samfund, professioner og uddannelse
- læse, forstå og diskutere teksters betydning i almene og faglige sammenhænge og anvende relevante læsestrategier i forhold til læseformål, teksttype og kontekst
- vælge og anvende it og multimodale medier hensigtsmæssigt, reflekteret og kritisk til kommunikation, informationssøgning og formidling
- gennemføre målrettet og kritisk informationssøgning med relevans for uddannelse og samfund
- ud fra læseformål, kontekst og kendskab til teksttyper forberede og gennemføre læsning af relevans for uddannelse, profession og samfund og efterfølgende indgå i kritisk dialog om denne læsning
- analysere, fortolke, vurdere og perspektivere fiktive og ikke-fiktive tekster, relateret til uddannelse, profession, historie og samfund
- anvende relevante skrivestrategier og udtrykke sig forståeligt, varieret og nuanceret skriftligt, mundtligt og multimodalt i en form, der passer til genre og situation
- planlægge, forberede og fremstille formelt korrekte, varierede og nuancerede skriftlige, mundtlige og multimodale tekster ved brug af teksttyper, der er relevante i forhold til emner og kontekster inden for profession, uddannelse og samfund
- sammenligne og gå i kritisk dialog om egne og andres skriftlige, mundtlige og multimodale produkter, herunder om formål, målgruppe, genre og sproglig stil og grammatisk forståelse
- vælge, anvende og begrunde hensigtsmæssige repræsentationsformer med relevans for profession, uddannelse og samfund

2.2. Kernestof

Gennem kernestoffet skal kursisterne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber. Kernestoffet består af primært dansksprogede tekster, herunder fremstillingsstof. Kernestoffet behandles i et sprogligt, litterært og mediemæssigt perspektiv, som skønmæssigt vægtes ligeligt. De tre perspektiver indgår i et tæt samspil i undervisningen, herunder i de enkelte forløb.

Inden for de tre perspektiver arbejdes der med mindst to værker. Værklæsningen giver mulighed for fordybelse i en afgrænset tekst.

Sproglige perspektiver

Her undersøges med en sproganalytisk tilgang et genremæssigt varieret udvalg af teksttyper, herunder skønlitterære tekster, diskuterende tekster og professionsspecifikke tekster.

Her arbejdes metodisk med:

- grundlæggende sproglig analyse, fortolkning og vurdering
- grundlæggende retorisk analyse, herunder analyse af kommunikationssituationen og argumentation
- produktivt og reflektivt arbejde med kursisternes udtryksfærdighed, herunder mindst et forløb med særligt fokus på kursisternes udtryksfærdigheder.

Litterære perspektiver

Her undersøges med en litteraturanalytisk tilgang et udvalg af primært skønlitterære tekster. Teksterne består af dansksprogede tekster eventuelt suppleret med verdenslitteratur i oversættelse. Fokus er på historisk, æstetisk og tematisk læsning, herunder med vægt på teksternes betydning og funktion i samtiden og i eftertiden.

Her indgår:

- et genremæssigt varieret udvalg af tekster fra nyeste tid, herunder fra de seneste fem år
- ældre tekster, der kan bidrage til at belyse kulturelle forskelle i forhold til nutidens tænkning.

Her arbejdes metodisk med:

- litteraturanalyse, -fortolkning og perspektivering
- tekster gennem kreative arbejdsprocesser.

Mediemæssige perspektiver

Her undersøges med en medieanalytisk tilgang et genremæssigt varieret udvalg af tekster, herunder nyhedsformidling, dokumentartekster, visuelle udtryksformer og tekster fra sociale medier.

Her arbejdes metodisk med:

- kommunikationsanalyse
- medieanalyse og -fortolkning, herunder basale filmiske virkemidler
- analyse og vurdering af mediers brug i sociale og kulturelle sammenhænge
- produktivt arbejde med medieudtryk i sociale sammenhænge.

2.3. Supplerende stof

Kursisterne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof skal perspektivere og uddybe kernestoffet.

2.4 Omfang

Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 200-300 sider.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tage udgangspunkt i et fagligt niveau svarende til kursisternes niveau fra grundskolen. Arbejdet med tekstanalyse er centralt og tilrettelægges, så det understøtter kursisternes livsverden og åbner for fordybelses- og perspektiveringsmuligheder. Der arbejdes både i dybden og på tværs af det litterære, det sproglige og det mediemæssige perspektiv.

Arbejdet med kursisternes mundtlige, skriftlige og multimodale udtryksfærdighed integreres i undervisningsforløbene sådan at kursisterne oplever både fordybelse i faglige problemstillinger og øvelse i formidling gennem produktion af tekster. Danskundervisningen tilrettelægges desuden med blik for, at kursisterne lærer at anvende deres danskfaglige viden i en konkret virkelighed. Derved understøttes kursisternes faglige og dannelsesmæssige udvikling. Kursisterne inddrages løbende i overvejelser om tilrettelæggelsen af undervisningen, herunder valg af værker.

I arbejdet med kursisternes udtryksfærdigheder lægges der vægt på, dels at udvikle kursisternes personlige stemme gennem kreative skriveløse, dels på kursisternes studieforberedende kompetencer med fokus på faglig formidling mundtligt, skriftligt og i andre former. En del af undervisningen skal give kursisterne bevidsthed om forskellige traditioner for erkendelse og viden som forberedelse på at foretage et selvstændigt og modent uddannelses- og karrierevalg.

3.2. Arbejdsformer

Arbejdet med den undersøgende, dybdegående og perspektiverende tekstanalyse står centralt i faget og skal give mulighed for både den enkelte kursists egne fortolkningsperspektiver og klassesamtalen som rum for dialog og diskussion.

Arbejdet med kursisternes udtryksfærdighed kan være mindre tekstproduktioner i timerne i forlængelse af det analytiske arbejde, fælles formidlingstekster, mindre øvelser, som træner delkompetencer og større genredefinerede opgaver, hvor

kursisterne i en sammenhængende og formidlingsbevidst fremstilling forholder sig undersøgende til en tekst eller et emne gennem genererelevante fremstillingsformer. Der lægges vægt på faglig vejledning i arbejdsfasen.

I tilrettelæggelsen af arbejdet med elevernes udtryksfærdigheder indgår der undervejs mindst ét forløb med særligt fokus på kursisters udtryksfærdigheder. Forløbet organiseres, så arbejdet med skriftlighed, mundtlighed og det multimodale indgår som en integreret del af undervisningen. Kursisterne skal præsenteres for grundlæggende begreber og metoder af betydning for udarbejdelsen af forskellige tekster.

Under lærerens vejledning samler den enkelte kursist løbende i undervisningen sine produkter i en undervisningsportfolio, som indeholder forskellige mundtlige, skriftlige og multimodale genrer, herunder redegørende, analyserende og diskuterende. Undervisningsportfolioen indgår i den løbende evaluering af kursistens faglige udvikling.

Prøveportfolio

Inden undervisningens afslutning afleverer kursisten en prøveportfolio, som består af tre produkter fra kursistens undervisningsportfolio. De tre produkter udvælges i samarbejde med læreren. Produkterne i prøveportfolioen skal dække det mundtlige, det skriftlige, det multimodale, det formidlende og det diskuterende.

3.3. It

Danskfaget bidrager til kursisters digitale dannelse ved i den daglige undervisning at arbejde med digitale analyseobjekter og internettet som vidensressource og digitalt fællesskab. Det receptive og produktive arbejde med tekster i digitale fællesskaber lærer kursisterne at forholde sig kritisk-analytisk, ansvarligt og reflekteret til de digitale medier og deres anvendelsesmuligheder. Gennem udarbejdelsen af skriftlige, mundtlige og multimodale produktioner med fokus dels på faglig formidling dels som en del af kreative og innovative løsninger lærer kursisterne at anvende it i faglige sammenhænge. Kursisters arbejde med at udvikle og reflektere over egen digitale identitet fremmer mulighederne for som medborger at orientere sig og handle i et moderne, demokratisk, digitaliseret og globalt orienteret dansk samfund.

3.4. Samspil med andre fag

Ved tilrettelæggelsen af dansk C inddrages kursisters viden og kompetencer fra andre fag, som kursisterne hver især har, så de bidrager til perspektivering af emnerne og belysning af fagets almindelige sider.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Evaluering gennemføres undervejs i undervisningsforløbet med henblik på at give lærer og kursist viden om elevens faglige udvikling og videre fokus. I arbejdet med kursistens udtryksfærdigheder anvendes en række evalueringsformer, herunder:

- skriftlig vejledning med portfolio
- processkrivning
- respons på mundtlige oplæg.

4.2. Prøveformer

Der afholdes en individuel, mundtlig prøve. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand, og der gives ca. 60 minutters forberedelsestid.

Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, vælges af eksaminator og skal i al væsentlighed tilsammen dække de faglige mål, kernestoffet og det supplerende stof.

Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold.

Prøvematerialet består af:

Et produkt fra elevens prøveportfolio, udvalgt i samarbejde mellem eleven og læreren inden undervisningens afslutning. Til prøven udformer læreren to-tre spørgsmål om produktets udformning fx modtager, genre eller sprog.

En opgave med tilknytning til et forløb i undervisningen, der består af en eller flere tekster samt instrukser, der angiver, hvordan eksaminanden skal arbejde med teksterne. Det ukendte materiale har et omfang på højst tre normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum) eller højst fem minutters afspillet tekst.

Prøvematerialet vælges af eksaminator og sendes til censor forud for prøvens afholdelse, herunder kursistens prøveportfolio.

Ved prøvens begyndelse trækker eksaminanden en opgave og får udleveret produktet fra prøveportfolioen.

Prøven består af to dele:

- 1) En opgavedel, hvor der samtales om den trukne opgave. På grundlag af eksaminandens mundtlige oplæg på ca. fem minutter former eksaminationen sig videre som en faglig samtale om opgaven.
- 2) En portfoliodel, hvor eksaminanden på baggrund af de tilknyttede spørgsmål indgår i dialog om produktet. På grundlag af eksaminandens overvejelser om produktet på ca. tre minutter former eksaminationen sig videre som en faglig samtale om eksaminandens produkt med inddragelse af andet arbejde fra eksaminandens prøveportfolio.

Eksaminationstiden fordeles ligeligt mellem de to dele.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved *opgavedelen* lægges der vægt på eksaminandens færdighed i:

- mundtlig fremstilling
- at besvare den stillede opgave
- relevant anvendelse af danskfaglig viden og metode.

Ved *porfoliodelen* lægges der vægt på eksaminandens færdighed i:

- at reflektere over og indgå i dialog om produktet
- relevant anvendelse af danskfaglig viden og metode.

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse af eksaminandens præstation.